

Interjú Ásványi Ilonával, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatójával

A Magyar Kultúra Napja alkalmából
2026. január 22-én miniszteri elismerő oklevelet
vehetett át Ásványi Ilona.

1990 óta dolgozol Pannonhalmán. Hogyan indult a pályafutásod? Mi vezetett ahhoz, hogy egyházi gyűjteményben helyezkedj el? Hogy kerültél könyvtári területre?

Többször megvallottam már, hogy tanárnak készültem, a magyar szak mellé választottam a könyvtárat, nem gondoltam, hogy könyvtáros leszek. A Mécs Lászlóról írt szakdolgozatomhoz Pannonhalmán kuttattam. Később úgy alakult, hogy tanítási és könyvtári gyakorlatomat is itt töltöttem és megkérdeztem, hogy volna-e állás számomra.

Mit tekintesz az itt töltött időszak legfontosabb szakmai eredményének, mérföldkövének?

A pályám elindulása egybeesett a rendszer megváltozásával, amikor minden területen (politika, gazdaság, társadalom, tudomány, kultúra) egy új korszak kezdődött, az egyházi könyvtárak életében is. Az 1990-es évektől a könyvtárosi munka szakszerűbbé vált Pannonhalmán: egy pontosan meghatározott gyűjtőkör mentén történt a szerzeményezés, korszerűbb lett a feldolgozás, megélénkült az olvasó-, kutatószolgálat, vállaltuk a nyilvános státuszt, különböző informatikai fejlesztések történtek, elkezdődött a digitalizálás, tudatosabb lett az állományvédelem. Pannonhalmára lett az 1994-ben alakult Egyházi Könyvtárak Egyesülése szellemi központja, melynek öt évig titkára, három cikluson át elnöke és elnökségi tagja voltam.

A könyvtárban végzett munkád során milyen kép alakult ki benned a könyvtárad küldetésével, az egyházi intézményrendszerben betöltött szerepével kapcsolatban?

Pannonhalmán 996 óta élnek szerzetesek. Itt jött létre az egyházi közösség, és itt épült fel az első egyházi intézmény hazánkban: a templom és a monostor. Miután Szent Benedek Regulája kiemelten foglalkozik az olvasással, itt jött létre az első könyvtár is Magyarországon. Bár a gyűjteményt „a magyar történelem zivataros századaiban” többször újra kellett alapítani, ez az elsőség, mely tapasztalataink szerint egyféle tiszteletet vált ki a szakmabeliektől és laikusokból egyaránt, számunkra nagy felelősséget, kötelezettséget jelent. Gyűjteményünk a nemzeti kulturális vagyon, 1996-tól pedig a világörökség része is. Feladatunk és küldetésünk, hogy ezt a kulturális kincset hagyományos értékeinket megtartva, de a 21. század igényeinek megfelelően, korszerű informatikai háttérrel a nemzet és az egész emberiség számára méltón megőrizzük, feltárjuk és közvetítsük.

Hogy látod az egyházi könyvtárak helyzetét a hazai kulturális területen? Mennyire láthatóak a szélesebb szakmai és civil közönség számára? Milyen sajátos értékeket képviselnek a magyar könyvtári rendszeren belül?

Az Egyesülésben jelentős erőfeszítéseket tettünk azért, hogy a politikai és szakmai döntéshozók és maga a könyvtárosszakma is elismerje, hogy az egyházi könyvtárak a magyar könyvtári rendszer részei és nem múzeumok, hanem könyvtárak. Az egyesület tisztségviselőjeként azt tapasztaltam, hogy mindig meghívást kaptunk a szakmai egyeztetésekre, ahol számítottak a véleményünkre, részt vettünk országos projekteken, jelen voltunk a fontos rendezvényeken. A sajátos értékeink pedig: néhány nagy országos könyvtáron kívül (OSZK, MTA KIK, Egyetemi Könyvtár) az egyháziak rendelkeznek jelentős muzeális gyűjteménnyel, ezért megkerülhetetlenek bizonyos kérdésekben: ilyen pl. a magyar kulturális vagyon digitalizálása vagy a nemzeti értékeink bemutatása hazai és nemzetközi kiállításokon.

Melyek a legnagyobb kihívások, amelyekkel ma egy egyházi könyvtárnak szembe kell néznie – akár szakmai, akár fenntartói, akár társadalmi szempontból?

Ha fellapozzuk a pannonhalmi könyvtár „historia domus”-át, azt látjuk, hogy a gondjaink ugyanazok, mint elődeinknek: kevesen vagyunk, ugyanakkor sok, sokféle és nagy feladatot kell elvégeznünk. A kiadásaink nagyok, az állami és fenntartói támogatásunk nem elégséges. A műemléki épületekben és környezetben mindig van valami restaurálni, javítanivaló. Az állományvédelmi munka, mely gyűjteményeinkben kiemelt feladat, igen költséges. Fenntartóink elvárása nyomán és a korszellemnek megfelelően sok mindennel kell foglalkoznunk a szűken vett szakmánkon kívül: publikálunk és előadást tartunk, kiadványt szerkesztünk, pályázunk, csoportokat vezetünk, rendező órákat tartunk, kiállítást szervezünk, különböző projekteket viszünk, Pannonhalmán általában és ténylegesen támogatjuk a Főapátság turisztikai, kommunikációs, PR-tevékenységét, a társadalmi és kulturális kapcsolatépítését, MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions) rendezvényeit.

Milyen fejlesztési irányokat, célokat látsz magad előtt a következő évekre? Van-e valamilyen kiemelt projekt, amely meghatározza a közeljövőt?

A napi feladatokon túl a pannonhalmi könyvtárban több projekt fut most: a *kódexeink feldolgozása az OSZK HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport* segítségével; a kéziratos nyomtatott muzeális kottákat tartalmazó *Musicotheca feltárása* és kapcsolódó projektként *együtműködés* egyes kották digitalizálására, kiadására, a zeneművek előadására a *Haydneum-Magyar Régizene Központ Alapítvánnyal*; a *Placid atya projekt*: együtműködés a *Nemzeti Emlékezet Bizottsággal* (NEB), melynek célja Olofsson Placid atya életútjának tudományos feldolgozása, alakja és emlékezete objektív körvonalazása, ismeretterjesztő megőrzése lelki, spirituális öröksége összegzése és megóvása érdekében. Továbbá én fogadom azokat a kortárs írókat, akik a *Petőfi Kulturális Ügynökség* által működtetett *Magyar Írórezidencia Program* során Pannonhalmán vendégeskednek.

Miben látod az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének legnagyobb erejét és jelentőségét a hazai könyvtárszakmai szervezeteken belül?

Az Egyesülés már több mint harmincéves múltat tekint vissza. Ez már nem kis idő, de még nem is mondhatjuk, hogy magunkról, hogy nagy múltú szervezet lennénk. A rendszerváltás után az egyházi könyvtárak kaptak egy lehetőséget, mellyel megpróbálták élni és jól élni. Az egyesületet képviselve mindig fontosnak tartottam hangsúlyozni, hogy ez egy ökumenikus szellemiségű szakmai szervezet, melybe többféle típusú könyvtár tartozik. Ez és a felekezeti sokféleség erőforrás lehet, ha nem azt fürkésszük, hogy miben vagyunk mások, hanem arra figyelünk, amiben hasonlítunk, amivel erősíthetjük egymást és saját identitásunkat. Ezen túl az egyesület erőssége a személyes kapcsolatokban rejlik. Az egyes ember életében hosszú idő a három évtized; ezalatt jó ismeretségek, tartós barátságok szövődtek a szakmai együttműködésen túl.

Könyvtári szakemberként, tudományos kutatóként milyen feladattal foglalkozol legszívesebben? Mire vagy a legbüszkébb könyvtárosként?

Miután igazában nem készültem könyvtárosnak, azokat a feladatokat szeretem, melyekben, ha „búvópataként” is, de jelen van a tanítás. A büszkeség távol áll – mindig is távol állt – tőlem, hiszen: *Mid van, amit nem kaptál?* (1Kor 4,7). Lassan elmondhatom, hogy a *pályát megfutottam...* (vö. 2 Tim 4,7) Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy a kapott talentumokat kamatoztattam. A könyvtárosság – és a tanárság – szolgálat. Aki ezeket a szakmákat hivatásként műveli, az folyamatosan ad. Adja önmagát, egész egyéniségét, személyiségét... ismeretet, tapasztalatot... remélhetőleg bölcsességet. Ugyanakkor az ember tudja: *„egy idő után még nevünket is elfelejtik és nem emlékeznek többé tetteinkre”* (Bölcs 2,4) Nyulassy Antal bencés szerzetes ezt mondta a tanításról – szerintem a könyvtári munkára is érvényes, aminek a lényege a szolgálat: *„A tanítás pályája rögös és tövisekkel hintve, mert a hála kecses nefelejtsei azon vajmi gyéren szoktak virítani, de megjutalmazva érzem magam, ha csak egy is azok közül, kiket a tudományok viránya kertjében vezetgettem, mondom, ha csak egy is azok közül hálásan elismeri fáradozásim érdemét; ha pedig egy sem lesz, vigasztal ama boldogító örömtudat, hogy mindig java-tokra törekedtem.”*